

Kohtuasi C-691/21**Eelotsusetaotluse kokkuvõte vastavalt Euroopa Kohtu kodukorra artikli 98 lõikele 1****Saabumise kuupäev:**

18. november 2021

Eelotsusetaotluse esitanud kohus:

Cour de cassation (kassatsioonikohus, Prantsusmaa)

Eelotsusetaotluse kuupäev:

10. november 2021

Kassatsioonkaebuse esitajad:

Cafpi SA

Aviva assurances SA

Vastustajad kassatsioonimenetluses:

Enedis SA

1 Vaidluse ese ja asjaolud:

- 1 28. juulil 2010 esines äriühingu Cafpi elektroonikaseadmetes rikkeid, mis tekkisid väidetavalt elektri jaotusvõrgu neutraaljuhi katkemisest tingitud ülepinge tõttu.
- 2 Äriühing Cafpi ja tema kindlustusandja äriühing Aviva assurances peavad vastutavaks äriühingut Enedis, kes on elektrienergia jaotusvõrguettevõtja, ning nõuavad temalt selle alusel kohtu kaudu hüvitist kantud kahju eest.
- 3 Äriühing Enedis väidab, et kohaldatavad on üksnes tootevastutust käsitlevad eeskirjad (tsiviilseadustiku (Code civil) artiklid 1245–1245-17), millest tulenevalt esitas ta nende kahju hüvitamise hagi kohta kolmeaastasele aegumistähtajale (tsiviilseadustiku (Code civil) artikkel 1245-16) tugineva vastuväite.
- 4 Esimese astme kohus välistas 6. juuli 2018. aasta kohtuotsusega tsiviilseadustiku (Code civil) artikli 1245 ja sellele järgnevate artiklite kohaldamise, kuid jättis nõuded sisulises osas rahuldamata.

- 5 Cour d'appel de Versailles (Versailles' apellatsioonikohus) tühistas selle kohtuotsuse 6. veebruari 2020. aasta otsusega. Apellatsioonikohus tuletas kõigepealt meelde, et tootevastutuse korra raames on vastutavaks tootjaks eelkõige valmistoota valmistaja. See kohus leiab, et valmistoota on toode, mis on käibesse laskmiseks valmis. Käesolevas asjas ei ole eelkõige äriühingu Électricité de France toodetud elektrienergia valmistoota, kuna see on kõrgepingega ning seega tarbimiseks sobimatu. Selle muundamisega lõpptarbijale tarnimise jaoks sobivaks elektrienergiaks tegeleb äriühing Enedis. Kohus järeldas sellest, et äriühing Enedis on tarbijale tarnimiseks mõeldud valmistoota valmistaja, mistõttu tuleb teda pidada tootjaks. Kohus otsustas sellest tulenevalt, et tootevastutuse kord oli kohaldatav ja äriühingute Cafpi ja Aviva hagi oli aegumise tõttu vastuvõetamatu.
- 6 Äriühingus Cafpi ja Aviva esitasid selle kohtuotsuse peale kassatsioonkaebuse. Nad väidavad, et kuna apellatsioonikohus otsustas, et äriühingut Enedis tuleb pidada tootjaks, rikkus see kohus tsiviilseadustiku (Code civil) artikleid 1245-2 ja 1245-5, millega on üle võetud tootevastutust käsitlev direktiiv 85/374/EMÜ.

2. Asjaomased õigusnormid:

Nõukogu 25. juuli 1985. aasta direktiiv 85/374/EMÜ liikmesriikide tootevastutust käsitlevate õigus- ja haldusnormide ühtlustamise kohta, Euroopa Parlamendi ja nõukogu 10. mai 1999. aasta direktiiviga 1999/34/EÜ muudetud redaktsioonis

- 7 Artikkel 1 sätestab:

„Tootja vastutab kahju eest, mille põhjustab tema toote puudus.“

- 8 Artikkel 2 sätestab:

„Käesolevas direktiivis tähendab „toode“ kõiki vallasasju isegi juhul, kui need on ühendatud teise vallasasja või kinnisasjaga. „Toode“ hõlmab elektrienergiat.“

- 9 Artikli 3 asjassepuutuv osa sätestab:

„1. „Tootja“ tähendab valmistoota valmistajat [...]“

Prantsuse tsiviilseadustik (Code civil)

- 10 Tsiviilseadustiku (Code civil) artiklites 1245-1–1245-17 on sätted, millega võeti üle direktiiv 85/374/EMÜ.

3. Poolte seisukohad:

1. Äriühingud Cafpi ja Aviva

- 11 Äriühingud Cafpi ja Aviva väidavad, et äriühing Enedis on energiatarnija, mitte -tootja. Nende argumentide kohaselt on äriühing Enedis elektrienergia jaotusvõrguettevõtja, kes seda võrku käitab ja hooldab ning kelle ülesanne on üksnes tarnida erinevate tootjate, muu hulgas äriühingu Électricité de France toodetavat elektrienergiat. Nad väidavad, et tootmis- ja tarnetegevuste teineteisest eraldamine on kehtestatud 19. detsembri 1996. aasta direktiiviga 96/92/EÜ elektrienergia siseturu ühiseeskirjade kohta ning seejärel 26. juuni 2003. aasta direktiiviga 2003/54/EÜ, mis käsitleb elektrienergia siseturu ühiseeskirju ning millega tunnistatakse kehtetuks direktiiv 96/92/EÜ.
- 12 Elektrivõrgu haldusettevõtjana on äriühingu Enedis ülesandeks edastada ja tarnida elektritootjalt saadavat elektrienergiat ning pelk asjaolu, et ta muundab edastatava energia pinget, ei tee temast sellise uue valmistootte nagu tarnitud elektrienergia tootjat, mis oleks eristuv temani jõudvast elektrist.
- 13 Äriühingud Cafpi ja Aviva rõhutavad, et kui elektrienergia on toodetud, on see tegelikult valmis tarbimiseks, olenemata selle pingest, tingimusel, et seda vastuvõttev süsteem on niisuguse pinge talumiseks sobiv. Nad väidavad, et asjaolust, et elektrivõrgu haldusettevõtja muundab edastatava elektrienergia pingetaset, ei piisa selleks, et lugeda teda uue eristuva toote tootjaks, sest mis tahes tarbija võib madalpingeseadmete töö võimaldamiseks kasutada trafosid.

2. Äriühing Enedis

- 14 Äriühing Enedis väidab, et tootevastutuse korra raames on tootja mõiste autonoomne mõiste, mis ei sõltu energiatootja mõistest Euroopa energiaturgu käsitlevate õigusaktide tähenduses.
- 15 Tootevastutuse korra raames on tootja see, kes pakub üldsusele kasutamiseks või tarbimiseks valmis toodet. Jaamades toodetud ülikõrgepinge või kõrgepingega elektrienergia on tarbimiseks kõlbmatu ning just asjaolu, et jaotusvõrguettevõtja muundab selle kesk- või madalpingega elektrienergiaks, teeb elektrienergiast klientidele kasutamiseks või tarbimiseks valmis toote. Järelikult on elektrienergia, mida jaotusvõrguettevõtja nõnda on muundanud, valmistootde, mille tootja on see ettevõtja.

4. Cour de cassation'i (kassatsioonikohus) hinnang:

- 16 Kassatsioonkaebusega on tõstatatud küsimus, kas elektrienergia jaotusvõrguettevõtjat, kes muundab elektripinget selle lõpptarbijale tarnimiseks, tuleb lugeda elektrienergia „tootjaks“ direktiivi 85/374/EMÜ tähenduses.

- 17 Kohtujurist leiab, et apellatsioonikohtu otsus tuleb kassatsiooni korras tühistada. Ta märgib, et äriühingu Enedis tootjaks lugemine on vastuolus erinevatest elektrienergia siseturu direktiividest tuleneva elektrisektori korralduse aluspõhimõtetega. Ta lisab, et kui nõustuda, et äriühing Enedis, kes ei ole elektritootja energiaseadustiku (Code de l'énergie) ega erinevate elektrienergia siseturgu käsitlevate direktiivide tähenduses, on seda tsiviilseadustiku (Code civil) ja direktiivi 85/374/EMÜ tähenduses, mis selle seadustikuga on üle võetud, ei vastaks see õigusnormide selguse ja arusaadavuse nõudele. Ta väidab samuti, et apellatsioonikohtu analüüsi tulemusena eristatakse kaht erinevat elektrienergia kategooriat: toodetav ja põhivõrkude kaudu edastatav elektrienergia kui „tooraine“ ning jaotusvõrgu kaudu jaotatav elektrienergia kui „valmistooded“, kuigi niisugust eristust ei ole tehtud tsiviilseadustiku (Code civil) artiklis 1245-2, kus on sätestatud, et elektrienergia on toode. Ta rõhutab viimaseks, et see analüüs on vastuolus erinevate sektoris tegutsejate tegelike lepinguliste ja majanduslike suhetega, sest jaotusvõrguettevõtja ei saa toota elektrit toorainest, mida ta ei ole ostnud, ning seejärel ei müü ta seda elektrienergiat, kuna tarbija ostab seda tarnijalt.
- 18 Asja sisuliselt arutanud Prantsuse kohtud, kuhu esitati äriühingu Enedis vastu kahju hüvitamise hagi, tulenevalt elektri ülepingsest, tegid kohaldatava vastutuse korra osas lahknevad lahendid.
- 19 Teiste liidu liikmesriikide kohtud on võtnud seisukoha tootjaks kvalifitseerimise kasuks. Näiteks Bundesgerichtshof (Saksamaa Liitvabariigi kõrgeim üldkohus) leidis, et elektrienergia jaotusvõrguettevõtjat tuli käsitada tootjana, kuna ta muudab oluliselt toodet ehk elektrienergiat, muundades selle pinget nii, et lõpptarbija saaks seda kasutada (25. veebruari 2014. aasta kohtuotsus, VI-ZR 144/13, punktid 12-17).
- 20 Niisugune tõlgendus aga ei ole üheselt ilmselge ning ei ole kindel, kas selle võtavad üle kõik Euroopa Liidu kohtud. Nimelt võib selline elektrienergia jaotusvõrguettevõtja tootjaks kvalifitseerimine olla vastuolus Euroopa elektrienergia turgu käsitlevate direktiividega, täpsemalt 19. detsembri 1996. aasta direktiiviga 96/92/EÜ elektrienergia siseturu ühiseeskirjade kohta, 26. juuni 2003. aasta direktiiviga 2003/54/EÜ, mis käsitleb elektrienergia siseturu ühiseeskirju ning millega tunnistatakse kehtetuks direktiiv 96/92/EÜ, ning 13. juuli 2009. aasta direktiiviga 2009/72/EÜ, mis käsitleb elektrienergia siseturu ühiseeskirju ning millega tunnistatakse kehtetuks direktiiv 2003/54/EÜ. Nende direktiividega on nimelt kehtestatud põhivõrguettevõtjate ja jaotusvõrguettevõtjate sõltumatus elektrienergia tootmise või tarnimise tegevustest, mis on konkurentsile avatud. Neid õigusnorme rakendades sätestaski 9. augusti 2004. aasta seadus nr 2004-803 Prantsusmaal, et kontsern Électricité de France jaguneb ja riikliku jaotusvõrgu haldustegevuse teostamiseks luuakse uus äriühing – ERDF (Électricité Réseau Distribution France), nüüd Enedis – mis loodi 1. jaanuaril 2008.

- 21 Seega tekib küsimus, kas elektrienergia jaotusvõrguettevõtjat võib käsitada „tootjana“ direktiivi 85/374/EMÜ artikli 3 tähenduses, kuna ta muundab tootja tarnitava elektri pinget, et tarnida seda lõpptarbijale. Sellele küsimusele vastamiseks tuleb kindlaks teha, kas elektrienergia „tootja“ mõistet nimetatud direktiivi artikli 3 tähenduses tuleb tõlgendada autonoomselt elektrienergia tootja ja tarnija mõistest elektrienergia siseturu direktiivide tähenduses.
- 22 Seega tuleb esitada küsimus Euroopa liidu Kohtule.

5. Eelotsuse küsimus:

- 23 Cour de cassation (kassatsioonikohus) esitab seega järgmise küsimuse:

„Kas nõukogu 25. juuli 1985. aasta direktiivi 85/374/EMÜ liikmesriikide tootevastutust käsitlevate õigus- ja haldusnormide ühtlustamise kohta artiklit 2 ja artikli 3 lõiget 1 tuleb tõlgendada nii, et elektrienergia jaotusvõrguettevõtjat võib käsitada „tootjana“, kuna ta muundab elektrienergia lõpptarbijale tarnimiseks selle elektrienergia pingetaset?“

TÖÖDOKUMENT